

Vergaderjaar 2012–2013

24 587

Justitiële Inrichtingen

Nr. 561

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VEILIGHEID EN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2013

Met deze brief informeer ik de Tweede Kamer over het pakket verbetermaatregelen ten aanzien van het verlofbeleid dat vanaf 1 september 2013 doorgevoerd gaat worden in de Justitiële Jeugdinstellingen (jji's). Hiermee voldoe ik aan mijn toezegging in de brief die u eerder dit jaar heeft ontvangen over vermeende incidenten in jji's d.d. 21 maart 2013¹. Hierin heb ik aangegeven dat ik van mening was dat, na analyse van de zich voorgedane onttrekkingen aan begeleid verlof, aanscherping van het verlofbeleid wenselijk is. Ik heb dan ook de sector JJI verzocht om de mogelijkheden hiertoe nader uit te werken en actie hierop te ondernemen. Hieronder ga ik in op de analyse en de maatregelen die ik neem.

Plaats van het verlof in de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties

Voordat ik inga op de analyse van de onttrekkingen en de maatregelen die genomen gaan worden, schets ik de rol van het verlofbeleid binnen de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties. Bij deze tenuitvoerlegging staat naast het doel van vergelding van het strafbare feit en de bescherming van de maatschappij en de slachtoffers, de heropvoeding en behandeling van de jeugdige centraal. Planmatig verlof maakt integraal onderdeel uit van de heropvoeding en behandeling van de jeugdige in een jji en geeft mede invulling aan de voor de jeugdige vastgestelde behandeldoelen. Het planmatig verlof dient ertoe de jeugdige te begeleiden naar een Scholings- en Trainingsprogramma (STP). Het STP vormt de laatste fase van de tenuitvoerlegging van de sanctie voorafgaand aan terugkeer in de samenleving. Vrijheden worden met verlofactiviteiten geleidelijk opgebouwd teneinde de overgang naar de vrije samenleving op verantwoorde wijze te laten verlopen.

¹ Kamerstuk 24 587, nr. 489

Analyse onttrekkingen

Uit analyse van de onttrekkingen aan begeleid verlof en de wijze waarop de jji's uitvoering geven aan het verlofbeleid blijkt dat sprake is van een grote diversiteit in procedures en werkwijzen tussen de jji's. Van standaardisering is alleen sprake voor zover het de aanvraag en verstrekking van verlofmachtigingen betreft. Daarnaast komt naar voren dat verlofbegeleiders gebaat zouden zijn bij deskundigheidsbevordering. Zij zijn zich soms onvoldoende bewust van de risico's of weten niet precies hoe zij moeten handelen in lastige situaties tijdens het verlof. Dit verhoogt de kans op een onttrekking. Uit de analyse komt voorts naar voren dat de huidige wet- en regelgeving m.b.t. verlof, alsook de wijze waarop de toetsing van verlofaanvragen plaatsvindt, geen aanpassing behoeven.

Verbetermaatregelen

De focus van verbetermaatregelen ligt op de uniformering van processen en het vergroten van de deskundigheid.

1. Uniformering

Uit de huidige verlofprocedures van de verschillende inrichtingen is een aantal goedwerkende werkwijzen en formats gedestilleerd die landelijk geïmplementeerd gaan worden. Het gaat hierbij onder meer om een eenduidige geweldsinstructie, formats voor de evaluatie van het verlofplan en een richtlijn voor consequenties van misdragingen tijdens verlof.

Het verlofbeleid start voortaan met minimaal vijf keer begeleid verlof voordat een machtiging voor onbegeleid verlof aangevraagd kan worden bij de Dienst Justitiële Inrichtingen. Tevens is een format ontwikkeld voor een uniforme risicotaxatie en -management aan de hand waarvan risicobeheersende maatregelen tijdens verlof geïndiceerd worden.

2. Deskundigheidsbevordering

Versterking van de professionaliteit van verlofbegeleiders vormt de andere belangrijke sleutel in de verbetering van de verlofuitvoering. Via deskundigheidsbevordering wordt voorzien in bekendheid met procedures, concrete vaardigheden en veiligheidsbewustzijn.

Binnen de jji's zal het programma «Samen uit? Samen Thuis!» (SUST) worden uitgerold. SUST is de methodiek voor verlofbegeleiding in de tbs-sector en wordt al toegepast in twee jji's; in beide sectoren met positieve resultaten.

Het programma richt zich o.a. op kennis van verlofbeleid, risicobewustzijn, signalen waarnemen die kunnen duiden op een onttrekking en adequaat handelen ter voorkoming daarvan. SUST zal voor de sector JJI bijdragen aan de verbetering én uniformering van de verlofuitvoering.

3. Overig: inzet elektronische controle (EC) en DV&O in uitzonderlijke gevallen

Uitgangspunt bij de aanvraag en toekenning van een verlofmachtiging is dat de jeugdige toe is aan verlof en het verantwoord is bepaalde vrijheid te verlenen.

EC kan om die reden in uitzonderlijke gevallen een meerwaarde hebben, bijvoorbeeld bij hoog risico jongeren bij wie het einde van de PIJ-maatregel nadert en het daarom (ondanks de risico's) wenselijk is om verlof op te starten. Voor die gevallen waarvoor EC meerwaarde heeft, zijn uitvoeringscriteria opgesteld. Om te voorzien in een duidelijke juridische

basis zal de mogelijkheid voor EC worden opgenomen in de Regeling verlof naar verwachting eind 2013 gereed is. De inzet van de Dienst Vervoer & Ondersteuning (DV&O) voor ondersteunen van de verlofbegeleiding kan in uitzonderlijke situaties tijdelijk noodzakelijk zijn, bijvoorbeeld in geval van een ernstig veiligheidsrisico. Op kleine schaal, bij een jji, wordt hier momenteel ervaring mee opgedaan. Deze pilot zal benut worden om tot werkafspraken met DV&O te komen die aansluiten bij verloven van jeugdigen. Hierbij is de inzet om vergelijkbare werkafspraken te maken zoals gelden in de tbs-sector.

Ik heb de Directie JJI van de Dienst Justitiële Inrichtingen verzocht de invoering van maatregelen nauwlettend te volgen. Eventuele nieuwe onttrekkingen aan begeleid verlof blijven uiteraard doorlopend gemonitord. Om sectorbreed te kunnen leren van incidenten, is afgesproken om de uitkomsten van incidentenanalyses onderling te delen. Met het verbeterpakket aan maatregelen heb ik vertrouwen in de blijvende scherpste rondom de uitvoering van begeleid verlof en daarmee vermijdbare onttrekkingen aan begeleid verlof te minimaliseren.

Tot slot

Met het pakket aan maatregelen dat met het veld ontwikkeld is, is een stevige en eenduidige verlofsystematiek ontwikkeld waarmee het aantal onttrekkingen aan begeleid verlof geminimaliseerd wordt. Ik gebruik hier de term geminimaliseerd. De specifieke rol van het verlofbeleid binnen de tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende sancties in combinatie met de doelgroep maakt dat onttrekkingen, ook tijdens begeleid verlof, niet 100% te voorkomen zijn. Met het hierboven genoemde pakket aan maatregelen acht ik een goede balans te hebben gevonden tussen enerzijds de bescherming van de maatschappij en de ongestoorde tenuitvoerlegging van de sanctie en de invulling van de heropvoeding en de behandeling van de jeugdige anderzijds.

De staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,
F. Teeven